

Open Schools Journal for Open Science

Vol 3, No 6 (2020)

Γνωρίζω τους συμμαθητές μου

Αγνή Διπλαχέιλη, Μαριτίνα Λουκή, Δημήτρης
Αναγνωστόπουλος, Παναγιώτα Παπαλεωνίδα

doi: [10.12681/osj.24299](https://doi.org/10.12681/osj.24299)

Copyright © 2020, Αγνή Διπλαχέιλη, Μαριτίνα Λουκή, Δημήτρης
Αναγνωστόπουλος, Παναγιώτα Παπαλεωνίδα

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Διπλαχέιλη Α., Λουκή Μ., Αναγνωστόπουλος Δ., & Παπαλεωνίδα Π. (2020). Γνωρίζω τους συμμαθητές μου. *Open Schools Journal for Open Science*, 3(6). <https://doi.org/10.12681/osj.24299>

Γνωρίζω τους συμμαθητές μου

Διπλαχειλή Αγνή¹, Λουκή Μαριτίνα¹, Αναγνωστόπουλος Δημήτρης¹, Παπαλεωνίδα Παναγιώτα²

¹10^ο Επαγγελματικό Λύκειο Αθηνών, Αθήνα, Ελλάδα,

²Πληροφορικός, Συντονίστρια Εκπαιδευτικού Έργου 4^ο ΠΕΚΕΣ Αττικής, Αθήνα, Ελλάδα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τη χρονιά 2016/17 το τμήμα Α₁ του 10^{ου} ΕΠΑΛ Αθηνών αποφάσισε να ασχοληθεί στο μάθημα Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων, με τη «βαθύτερη γνωριμία» με τους συμμαθητές. Με τη συνεχή καθοδήγηση της καθηγήτριάς μας, σχεδιάσαμε και πραγματοποιήσαμε μια έρευνα στο σχολείο μας για να αποτυπώσουμε τα βασικά χαρακτηριστικά του μαθητικού πληθυσμού. Ήρθαμε σε επαφή με αντικείμενα Μαθηματικών και Πληροφορικής, καθώς και με τη μεθοδολογία υλοποίησης εκπαιδευτικής έρευνας. Δημιουργήσαμε το ερωτηματολόγιο – εργαλείο της έρευνας, συγκεντρώσαμε και επεξεργαστήκαμε ομαδοσυνεργατικά πληροφορίες που σκιαγράφησαν το προφίλ των συμμαθητών, τις συνθήκες και τον τρόπο ζωής τους, τη σχολική πορεία, τους λόγους επιλογής της επαγγελματικής εκπαίδευσης, το τι προσδοκούν από τον καθηγητή και το πώς βλέπουν το μέλλον τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:

επαγγελματική εκπαίδευση, προφίλ μαθητή, προφίλ επιθυμητού καθηγητή, εκπαιδευτική έρευνα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έρευνα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ) για τους απόφοιτους της γενικής και τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΤΕΕ, 2009) έδειξε ότι η ΤΕΕ δε συνδέεται αποτελεσματικά με την αγορά εργασίας. Η απορρόφηση των αποφοίτων είναι χαμηλή και η ετεροαπασχόληση υψηλή.

Περίπου επτά χρόνια μετά την αποφοίτηση μόνο το 25% αποφοίτων ΤΕΕ απασχολείται στην ειδικότητά του (ΥΠΕΠΘ-ΠΙ, 2008). Η μαθητική διαρροή στην ΤΕΕ ανέρχεται σε ποσοστό 20% έναντι του 3-4% στο γενικό λύκειο -ένας στους πέντε μαθητές δεν ολοκληρώνει τις σπουδές του παρά το γεγονός ότι η χώρα μας συγκαταλέγεται, σύμφωνα με την Eurostat, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα υψηλότερα ποσοστά αποφοίτων Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, 80% έναντι του 75% που είναι ο μέσος όρος των χωρών της Ε.Ε., με πρώτη χώρα τη Φινλανδία που αγγίζει το 90% (Eurostat, 2013).

Από τη σχετική με την επαγγελματική εκπαίδευση βιβλιογραφία προκύπτει η απροθυμία των οικογενειών να στείλουν τα παιδιά τους σε επαγγελματικά σχολεία που γίνεται εντονότερη όταν πρόκειται για κορίτσια. Κοινωνικοοικονομικά και μορφωτικά εμπόδια ωθούν τελικά τους νέους προς την επαγγελματική εκπαίδευση και τη γρήγορη ένταξη στην αγορά εργασίας. Σε όλες τις μορφές της έχει προσελκύσει, κατά κανόνα, μαθητές με χαμηλή κοινωνική και μορφωτική προέλευση, επαγγελματική δραστηριοποίηση παράλληλα με το σχολείο, έλλειμμα στήριξης στη σχολική μάθηση από την οικογένεια, χαμηλή σχολική επίδοση, έλλειψη μαθητικής κουλτούρας και χρονική καθυστέρηση στη σχολική καριέρα (Παπαλεωνίδα, 2008; Παπαλεωνίδα & Μπεχράκης, 2008). Οι μαθητές αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες και έχουν γνωστικά κενά. Σε υψηλό ποσοστό χαρακτηρίζονται από χαμηλή αυτοεκτίμηση, λόγω της σωρευμένης σχολικής αποτυχίας που έχουν υποστεί, και περιορισμένες φιλοδοξίες.

ΖΩΝΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Το σχολικό έτος 2016/17, στο πλαίσιο των μαθημάτων προσανατολισμού, εισάγεται για πρώτη φορά στα ΕΠΑΛ, η «Ζώνη Δημιουργικών Δραστηριοτήτων» (ΖΔΔ), μια ζώνη εκπαιδευτικής καινοτομίας με σκοπό την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, την αξιοποίηση των κλίσεων και των δεξιοτήτων των μαθητών, και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας. Τα μαθήματα προσανατολισμού, μεταξύ άλλων, στοχεύουν να περιορίσουν τους αποκλεισμούς, ενθαρρύνοντας τα παιδιά στη μάθηση.

Το θέμα «Γνωρίζω τους συμμαθητές μου» προτάθηκε για να ξεπεραστεί αποτελεσματικά η «αυταπάτη της άμεσης γνώσης» (Bourdieu, 1980), να νομίζουμε δηλαδή ότι γνωρίζομαστε λόγω της καθημερινής εγγύτητας. Προσεγγίστηκε η μαθητική κοινωνία στην οποία ανήκουν και οι ίδιοι οι συντελεστές της εργασίας, αποτυπώνοντας βασικά χαρακτηριστικά της μέσα από μια εκπαιδευτική έρευνα στο χώρο του σχολείου.

Η εργασία στόχευε να φέρει σε επαφή τους μαθητές με τις πραγματικές παραμέτρους μιας έρευνας και αντιμέτωπους με την αναγκαιότητα εκμάθησης αντικειμένων Πληροφορικής και Μαθηματικών για την ολοκλήρωσή της. Συστηματικά καλλιεργούνταν η πεποίθηση ότι η εργασία θα ολοκληρωθεί και θα παρουσιαστεί σε κοινό, με στόχο την αναγκαία τόνωση του αισθήματος ικανότητας και αυτοεκτίμησης των μαθητών, καθώς και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των δυσκολιών. Η επιβράβευση, η καλλιέργεια της μεταξύ τους συνεργασίας, το ενδιαφέρον των ευρημάτων και η οικειοποίηση του προϊόντος λειτούργησαν ως προωθητική δύναμη για την ολοκλήρωσή της.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Τις πρώτες μέρες συζητήσαμε αρκετά για το θέμα που θα μας απασχολούσε στη διάρκεια του έτους. Η καθηγήτριά μας, μας πρότεινε να δοκιμάσουμε να κάνουμε μια έρευνα στο χώρο του σχολείου μας, σχετική με τους μαθητές που φοιτούν σε αυτό, τους συμμαθητές μας. Καταλήξαμε σε μια εκπαιδευτική «έρευνα πεδίου» με θέμα «Γνωρίζω τους συμμαθητές μου» και στρωθήκαμε στη δουλειά, με αρκετά εμπόδια, είναι αλήθεια...

Η έρευνα υλοποιήθηκε από δεκατέσσερις μαθητές της Α' τάξης: *Ενρίκε, Κατερίνα, Δημήτρης, Μαρσέλ, Επαμεινώνδας, Αγνή, Κατερίνα, Νεφέλη, Σοφία, Θόδωρος, Διονυσία, Μαριτίνα, Τζέφρεϋ και Ιωάννα*. Τέσσερις από αυτούς είχαν διαγνωσμένες μαθησιακές δυσκολίες.

Φάσεις υλοποίησης του έργου

Δημιουργήσαμε σταδιακά το ερωτηματολόγιο για να συγκεντρώσουμε τις πληροφορίες που θέλαμε από τους συμμαθητές μας. Συζητούσαμε στην τάξη και μερικοί προετοιμάζονταν στο σπίτι, όπως μας έλεγε η καθηγήτριά μας.

Σιγά – σιγά άρχισαν να διακρίνονται ενότητες με θέματα που θα θέλαμε να εξετάσουμε. Προέκυψαν τέσσερις θεματικές ενότητες που τις ονομάσαμε:

1. Σπίτι - Οικογένεια μαθητή - Σχολική Πορεία και Μάθηση
2. Ελεύθερος Χρόνος μαθητή
3. Επιλογή Επαγγελματικού Λυκείου - σχέση με εργασία και
4. Επιθυμητά Χαρακτηριστικά Γνωρίσματα καθηγητή.

Χωριστήκαμε σε τέσσερις ομάδες και κάθε ομάδα ανέλαβε να επεξεργαστεί και να ολοκληρώσει μια ενότητα, σε συνεργασία πάντα με τις υπόλοιπες ομάδες και την καθηγήτρια.

Γράψαμε ένα Εισαγωγικό Σημείωμα και έτσι ολοκληρώθηκε το ερωτηματολόγιο. Το μεταφέραμε στον υπολογιστή με ταυτόχρονη διδασκαλία προγράμματος επεξεργασίας κειμένου.

Αντιπροσωπευτική ομάδα μαθητών της τάξης το συμπλήρωσε δοκιμαστικά. Κάναμε χρονομέτρηση, παρατηρήσεις, συζήτηση, διορθώσεις και συμπληρώσεις. Η πιλοτική εφαρμογή έγινε στις 21/11/2016. Ακολούθησε η οριστική διαμόρφωση ερωτηματολογίου, οι εκτυπώσεις και η προετοιμασία των φακέλων ανά τμήμα.

Ορίστηκε από το τμήμα μια ομάδα μαθητών για τη διανομή του ερωτηματολογίου στις τάξεις. Ακολούθησαν πρόβες παρουσίασης «ποιοι είμαστε, σκοπός της έρευνας και οδηγίες συμπλήρωσης». Στόχος μας η όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστη συλλογή δεδομένων.

Το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε σε κάθε τμήμα και συμπληρώθηκε στο πλαίσιο μιας διδακτικής ώρας, με παρόντες τους εκπροσώπους της ερευνητικής ομάδας. Η συμπλήρωση έγινε 2-7 Δεκεμβρίου 2016.

Έγινε αρίθμηση των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων ανά φάκελο - τμήμα, γράψιμο ημερομηνίας, τμήματος και αυξόντων αριθμών ερωτηματολογίων έξω από κάθε φάκελο.

Οι φάκελοι μοιράστηκαν στις ομάδες. Έγινε διαλογή των παρατηρήσεων – εύρεση συχνοτήτων των απαντήσεων. Ολοκληρώθηκε στις 20 Δεκεμβρίου 2016. Στη φάση αυτή πετύχαμε την εμπλοκή του συνόλου των μαθητών του τμήματος! (όπως φαίνεται στην πλαϊνή φωτογραφία)

Υπολογίστηκαν τα γενικά αθροίσματα και ξεκίνησε η επεξεργασία των δεδομένων με το Excel, στις 13 Ιανουαρίου 2017. Πριν ξεκινήσουμε, αλλά και κατά την εξέλιξη της εργασίας, διδαχθήκαμε βασικά και

αναγκαία στοιχεία Στατιστικής για την κατανόηση του τρόπου επεξεργασίας των δεδομένων. Δημιουργήσαμε πίνακες συχνοτήτων και γραφήματα.

Δημιουργήσαμε το τεύχος «Η εργασία μας», τυπώθηκε, δέθηκε και μπήκε στη βιβλιοθήκη του σχολείου. Τέλος, δημιουργήσαμε την ηλεκτρονική παρουσίαση των αποτελεσμάτων με μορφή διαφανειών (PowerPoint). Χρειάστηκε μεγάλη υποστήριξη από την καθηγήτρια για τη σύνθεση του κειμένου, την επιλογή των σημαντικών στοιχείων και τον τρόπο παρουσίασης. Πραγματοποιήθηκαν πολλές πρόβες με σημαντική συμβολή της πλειονότητας της τάξης και στη διάρκεια τους οι μαθητές «αναγνώριζαν» όλο και καλύτερα τον εαυτό τους και το συμμαθητή τους, με χιούμορ και ενδιαφέρον.

Το εργαλείο της έρευνας

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τριάντα ερωτήσεις που κατανέμονται σε τέσσερις θεματικές ενότητες και αφορούν σε:

1. Γενικά στοιχεία – σπίτι – οικογένεια μαθητή – σχολική πορεία και μάθηση.

Δημογραφικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά, συνθήκες ζωής, προηγούμενη σχολική πορεία του μαθητή και άλλα στοιχεία που με τη συζήτηση στην τάξη εκτιμήθηκε ότι

μπορεί να σχετίζονται με τη σχολική μάθηση, όπως χρόνος μελέτης, βοήθεια στα μαθήματα και βαθμός κατανόησης της γλώσσας.

2. *Ελεύθερος χρόνος μαθητή.* Πολιτιστικές πρακτικές, ενδιαφέροντα και δραστηριότητες. Τα στοιχεία αυτά προσφέρουν μια επιπλέον εικόνα για τον τρόπο ζωής των μαθητών, τις δυνατότητες για διασκέδαση και τις συνήθειές τους.
3. *Επιλογή επαγγελματικού λυκείου – επαγγελματική απασχόληση.* Αίτια επιλογής της επαγγελματικής εκπαίδευσης, προσδοκίες και προοπτικές των μαθητών. Επίσης, πληροφορίες σχετικά με την επαγγελματική απασχόληση των μαθητών παράλληλα με τη φοίτηση στο σχολείο και τις μελλοντικές σπουδές.
4. *Επιθυμητά χαρακτηριστικά γνώρισματα καθηγητή.* Η τελευταία ενότητα επιχείρησε να καταγράψει τι περιμένουν οι μαθητές από τον καθηγητή να κάνει και τι να μην κάνει.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το μέγεθος του δείγματος είναι εξήντα (60). Περιλαμβάνει τους μαθητές των τριών τάξεων από τους τρεις τομείς του σχολείου που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Η επεξεργασία έγινε με το λογισμικό επεξεργασίας πινάκων (Excel).

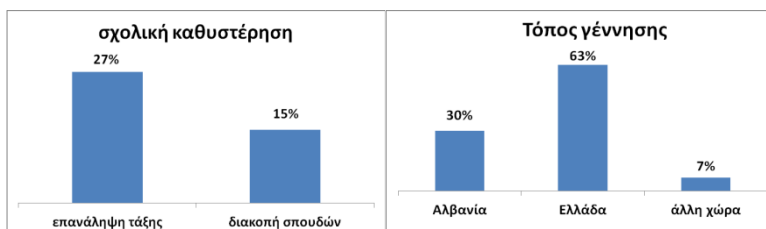
Τα αποτελέσματα ανά θεματική ενότητα

1. *Γενικά στοιχεία –σπίτι – οικογένεια μαθητή - σχολική πορεία και μάθηση*

Το 56% των μαθητών του σχολείου είναι αγόρια, παρότι οι δύο τουλάχιστον από τους τρεις τομείς του σχολείου δεν θα χαρακτηρίζονταν στερεοτυπικά «αντρικοί». Οι τρεις τομείς που λειτουργούν στο δικό μας ΕΠΑΛ είναι Υγείας – Πρόνοιας, Διοίκησης – Οικονομίας και Πληροφορικής.

Υψηλό ποσοστό μαθητών έχει σχολική ηλικία μεγαλύτερη από αυτή που αντιστοιχεί στην τάξη φοίτησης. Ενώ το 76% φοιτά στις τάξεις Α' και Β' στις οποίες αντιστοιχεί η ηλικιακή κατηγορία «15-16 ετών», μόνο το 50% ανήκει σ' αυτήν. Προκύπτει μια διαφορά περίπου 26%.

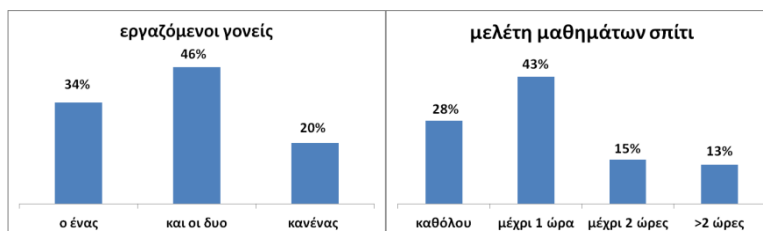

Σχήμα 1. Σχολική καθυστέρηση

Σχήμα 2. Τόπος γέννησης

Αυτό μπορεί να αποδοθεί στο ότι το 27% έχει χάσει τουλάχιστον μια χρονιά στο σχολείο, από απουσίες ή χαμηλές επιδόσεις, και το 15% έχει χρειαστεί να διακόψει τη φοίτησή του για εργασία ή άλλο οικογενειακό λόγο (σχήμα 1). Το 37% των μαθητών έχει γεννηθεί εκτός Ελλάδας (σχήμα 2) ενώ το 62% έχει τουλάχιστον ένα γονέα αλλοδαπό.

Σχήμα 3. Εργαζόμενοι γονείς

Σχήμα 4. Μελέτη μαθημάτων στο σπίτι

Μόνο το 60% των μαθητών ζει με τους δύο γονείς του, το 26% με τον ένα και το 14% με κανένα γονέα. Στο 20% των οικογενειών είναι άνεργοι και οι δύο γονείς, στο 34% ο ένας, ενώ σε λιγότερα από τα μισά σπίτια εργάζονται και οι δύο γονείς, χωρίς να διευκρινίζεται η διάρκεια, το είδος της απασχόλησης και η αμοιβή (σχήμα 3).

Το 71% των μαθητών αφιερώνει από καμία έως μία το πολύ ώρα την ημέρα για μελέτη στο σπίτι. Μόνο το 13% δηλώνει ότι ασχολείται πάνω από 2 ώρες την ημέρα (σχήμα 4).

Το 64% δεν έχει καμία βοήθεια στα μαθήματα και μόνο το 20% βοηθιέται από φροντιστήριο ή ιδιαίτερα μαθήματα. Η γλώσσα των σχολικών βιβλίων και του καθηγητή δυσκολεύει το 32% των μαθητών, γεγονός που υποδεικνύει ότι η γλώσσα δεν έχει πλήρως κατακτηθεί. Παρότι οι μισοί μαθητές είναι μεγαλύτεροι από 17 ετών και το 23% ενήλικες, μόνο το 25% έχει πάρει κάποιο πτυχίο σε μια ξένη γλώσσα.

2. Ελεύθερος χρόνος μαθητή

Περισσότεροι από τους μισούς μαθητές στον ελεύθερο χρόνο τους ακούνε μουσική ή ασχολούνται με ηλεκτρονικά παιχνίδια/internet από κινητό ή tablet, λιγότεροι από 7% πηγαίνουν κινηματογράφο ή εκδρομές, ενώ ποσοστό 0% παρακολουθεί θεατρικές παραστάσεις, μαθήματα σε ωδείο, σχολή χορού ή ζωγραφικής, ή επισκέπτεται μουσεία/αρχαιολογικούς χώρους. Μόνο το 13% διαβάζει εξωσχολικά βιβλία και θυμίζουμε ότι το 13% είχε απαντήσει ότι μελετά στο σπίτι περισσότερο από δύο ώρες την ημέρα.

3. Επιλογή επαγγελματικού λυκείου – επαγγελματική απασχόληση

Οι τρεις επικρατέστεροι λόγοι επιλογής του ΕΠΑΛ είναι η απόκτηση Πτυχίου Ειδικότητας, η αποφυγή δύσκολων μαθημάτων και η ευκολότερη λήψη Απολυτηρίου Λυκείου.

Στην ερώτηση «μετά το ΕΠΑΛ, τι σκέφτεσαι να κάνεις;» η πλειονότητα απαντά ότι θα συνεχίσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ΑΕΙ/ΤΕΙ (54%), το 19% ότι θα βρει μια δουλειά ή θα συνεχίσει την εργασία που έχει, ενώ το 23% «δεν έχει σχέδια».

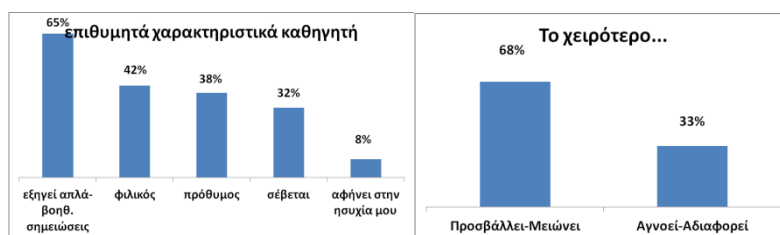
Πολύ υψηλό ποσοστό απαντά ότι θα πήγαινε και σε άλλη πόλη να σπουδάσει (73%), όμως θεωρεί απαραίτητο «να εργάζεται παράλληλα με όποιες σπουδές κάνει μετά την αποφοίτηση από ΕΠΑΛ» (84%), γεγονός που δυσχεραίνει την παρακολούθηση και την ολοκλήρωση των σπουδών. Ήδη, «παράλληλα με το σχολείο εργάζεται» το 25% των μαθητών. Η εργασία κατά τη διάρκεια της φοίτησης δημιουργεί χαμηλή εμπλοκή με το σχολείο. Σύμφωνα με έρευνα του Παρατηρητηρίου Μετάβασης στην Αγορά Εργασίας, το 55% των αποφοίτων ΤΕΕ δεν είχε μετά την αποφοίτηση καμία εμπλοκή σε προγράμματα εκπαίδευσης, το 15% εισήχθη σε ΤΕΙ, αλλά μόνο το 40% από αυτούς είχε αποφοιτήσει 6,5 χρόνια μετά (ΥΠΕΠΘ -ΠΙ, 2008).

Παρά το γεγονός ότι λίγοι μαθητές ασχολούνται με το διάβασμα στο σπίτι, η συντριπτική πλειονότητα (91%) εκτιμά ότι θα τους φανούν χρήσιμες οι γνώσεις που αποκτά στο σχολείο!

4. Επιθυμητά χαρακτηριστικά γνώρισματα καθηγητή

Τα τρία σημαντικότερα χαρακτηριστικά ενός καθηγητή, σύμφωνα με τη γνώμη των μαθητών, είναι: να εξηγεί με απλό τρόπο το μάθημα και να δίνει βοηθητικές σημειώσεις, να είναι φιλικός με τους μαθητές και πρόθυμος να απαντάει στις ερωτήσεις τους (σχήμα 5).

Σχήματα 5 και 6. Επιθυμητά χαρακτηριστικά καθηγητή

Το χειρότερο που μπορεί να κάνει ένας καθηγητής, σύμφωνα με την άποψη του 68% των μαθητών, είναι να προσβάλλει και να μειώνει τους μαθητές και του 33% αντίστοιχα, να αγνοεί το μαθητή και να αδιαφορεί για το τι μαθαίνει (σχήμα 6).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η προσέγγιση της μαθητικής κοινότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης μέσω της ΖΔΔ ανέδειξε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της και την ανάγκη σεβασμού και κατάλληλης εκπαιδευτικής φροντίδας.

Από την έρευνά μας επιβεβαιώθηκαν «σταθερά» χαρακτηριστικά του μαθητικού πληθυσμού της. Ενδεικτικά αναφέρουμε: Το «αρσενικό» γένος, τη μεγαλύτερη από την προσιδιάζουσα στην τάξη φοίτησης σχολική ηλικία των μαθητών και την εργασία παράλληλα με το σχολείο. Τα υψηλά ποσοστά αλλοδαπών μαθητών και ανεργίας στην οικογένεια. Τα προβλήματα κατάκτησης της γλώσσας (το 32% δυσκολεύεται με τη σχολική γλώσσα -καθηγητή και βιβλίων). Το πολύ χαμηλό ποσοστό πιστοποιημένης γνώσης μιας ξένης γλώσσας -25% έναντι του αντίστοιχου 77% των μαθητών των Γενικών Λυκείων (ΥΠΕΠΘ-ΠΙ, 2008). Την απουσία μαθητικής κουλτούρας (μόλις το 13% μελετά συστηματικά στο σπίτι) και υποστήριξης από την οικογένεια στη σχολική μάθηση.

Οι πολιτιστικές πρακτικές του ελεύθερου χρόνου των μαθητών είναι μικρού κόστους και πραγματοποιούνται κυρίως στο χώρο του σπιτιού μέσω κινητών τηλεφώνων, tablets ή τηλεόρασης (ακρόαση μουσικής, ηλεκτρονικά παιχνίδια, facebook, πλοήγηση στο internet, ταινίες DVD και τηλεθέαση). Έξω βγαίνουν κυρίως για βόλτες και χάζεμα. Ελάχιστοι πηγαίνουν σινεμά ή εκδρομές και κανένας σε θέατρο ή μουσείο.

Οι επικρατέστεροι λόγοι επιλογής του ΕΠΑΛ είναι το Πτυχίο Ειδικότητας, η αποφυγή «δύσκολων» μαθημάτων και κατά συνέπεια η ευκολότερη απόκτηση Απολυτηρίου Λυκείου. Από τον καθηγητή ζητούν να τους σέβεται, να είναι φιλικός μαζί τους και να τους διευκολύνει στη μάθηση με «απλή επεξήγηση του μαθήματος», «βοηθητικές σημειώσεις» και «προθυμία να απαντά στις ερωτήσεις τους».

Μετά το ΕΠΑΛ, η πλειονότητα των μαθητών επιθυμεί να συνεχίσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Όμως, η επιθυμία αυτή, αν συνεκτιμηθεί με τη δηλωμένη αναγκαιότητα εργασίας παράλληλα με τις σπουδές (84%), το έλλειμμα στήριξης από την οικογένεια στη μάθηση και την απουσία μαθητικής κουλτούρας, μοιάζει περισσότερο με ευσεβή πόθο, εκφράζει μια ελπίδα που ακόμα δεν έχει εγκαταλειφτεί...

Παρότι οι μαθητές των ΕΠΑΛ παρουσιάζονται συχνά ως αδιάφοροι προς τη σχολική μάθηση, σύμφωνα με την έρευνά μας, μόλις το 8% επιθυμεί «να τον αφήνει ο καθηγητής στην ησυχία του» και το 91% εκτιμά ότι θα του φανούν χρήσιμες οι γνώσεις που αποκτά στο σχολείο!

ΠΡΟΒΟΛΗ - ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Η εργασία παρουσιάστηκε με σεβασμό, συνεργασία και συντονισμό τεσσάρων μαθητών, σε δύο ημερίδες. Δημιουργήθηκε ένα έντυπο έργο 20 σελίδων και αναρτήθηκε στον ιστότοπο του σχολείου (<http://10epal-athin.att.sch.gr>).

Συνεχίζοντας την προσπάθειά τους οι μαθητές, δύο χρόνια μετά, την παρουσιάζουν στο 2^ο Μαθητικό Συνέδριο Έρευνας και Επιστήμης, ως μαθητές της Γ' τάξης πλέον και έξω από το πλαίσιο του μαθήματος.

Η ολοκλήρωση και παρουσίαση ενός δύσκολου έργου σε κοινό ενεργοποίησε τους μαθητές και ενίσχυσε την αυτοεκτίμησή τους. Η σταδιακή οικειοποίηση των ευρημάτων της έρευνας λειτούργησε συμφιλιωτικά ως προς τις μαθησιακές τους δυσκολίες. Συνετέλεσε στην αλληλοκατανόηση, την αλληλεγγύη και την ομαλότερη ένταξη στη σχολική κοινότητα.

Από αυτή τη δύσκολη αλλά ουσιαστική εμπειρία βγήκαμε όλοι πλουσιότεροι σε γνώσεις, πιο περήφανοι (!) και με στενότερους δεσμούς μεταξύ μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

[1] Bourdieu, P., Chamboredon, J.C., Passeron, J.C. (1980). *Le metier de sociologue*. Paris: La Haye/Mouton.

[2] Eurostat. (2013). *Basic figures on the EU, autumn 2013*. Ανάκτηση 6 20, 2017, από edition Eurostat compact guides:
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GL-13-003/EN/KSGL-13-003-EN.PDF.

[3] Παπαλεωνίδα, Π. (2008). *Ο Προγραμματισμός Υπολογιστών στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση: Απόψεις και Στάσεις των Μαθητών*. Αθήνα: Διδακτορική Διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Τμήμα Ψυχολογίας.

[4] Παπαλεωνίδα, Π. και Μπεχράκης, Θ. (2008). Τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών του τομέα Πληροφορικής της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στο *Νέες Τεχνολογίες Πρακτικά 20^{ου} Πανελλήνιου συνεδρίου Στατιστικής, Στατιστική και Κοινωνία*, 321-328. Λευκωσία.

[5] Τμήμα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ). (2009). *Εισήγηση για την τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

[6] Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008). *Έρευνα απασχόλησης αποφοίτων ανώτερου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΤΕΕ – Ενιαίο Λύκειο)*. Αθήνα: Επτάλοφος.

